

DE WRAAK VAN JHR. MR. DE BRAUW

'Geloof ze niet!!' Dat is wat wij, de Wraak van jhr. mr. de Brauw hier kwijt willen. Alsof de ramp met de kerncentrale in Tsjernobyl het rotsvaste geloof van de atoomlobby in hun nieuwe Nederlandse kerncentrales zal doen wankelen. Daarvoor hebben zij zich het laatste jaar op te onbeschamende wijze op de vette orders gestort. Zoals bekend deinken ze er niet voor terug om hiervoor politici en bestuurders om te kopen, om de tuin te leiden of in dienst te nemen. Hierbij publiceren we over Borssele, Siemens, Candu en Ballast-Nedam, maar speciale aandacht voor de kontakten met de Franse nukleaire bedrijven en het arme China.

Borssele is met Moerdijk de grootste kanshebber voor een nieuwe kerncentrale. De provinciale elektriciteitsmaatschappij van Zeeland is zich terdege bewust van haar uitstekende kansen. Zij stelt daarom dat als de nieuwe centrale met 'turn-key' wordt geleverd zij haar medewerking weigert. 'Turn-key' betekent dat het project in z'n geheel wordt opgeleverd. Het Nederlandse bedrijfsleven komt er dan nauwelijks aan te pas. Het enige consortium wat zo werkt is KWU van Siemens. Dit bedrijf is toevallig ook de bouwer van de eerste centrale in Borssele. Het lijkt ons duidelijk dat de raad van Commissarissen wel het een en ander ontvangt voor deze promotietoeren bate van Siemens. Zelfs de EZ-ambtenaar vindt het tever gaan gezien de aantekening in de kantlijn. ('nou, nou') (zie dokument 1)

Maar ook de Candu-reaktor uit Canada is in trek. Al geruime tijd is VVD-energiespecialist Braams dit type aan het lobbyen via kranten en televisie. Braams was laatst ook op TV te zien bij het moederbedrijf in Canada samen met z'n CDA-kollega Lansink. EZ-ambtenaren is de inspanning van Braams ook opgevallend. Een Zwitserse bankrekening kan misschien meer opheldering verschaffen over zijn relatie met Candu. (zie dokument 2)

Ballast-Nedam moet wel een heel orginele medewerker in dienst hebben. Voorgesteld wordt om een kerncentrale in zee te bouwen. In eerste instantie hebben we het bericht geamuseerd terzijde gelegd, maar enkele weken later was er een IKON-uitzending over de nieuwe kerncentrales voor de kust. Toen bleek dat er een serieus plan is om bij de Noordoostpolder een kerncentrale te bouwen. De centrale zou via een dijk met het vasteland in verbinding staan. Vooral uit procedurele overwegingen was dit een voordeel. Op het IJsselmeer wonen geen mensen. Geen inspraak, geen verzet. Meldt down op het IJsselmeer. (zie dokument 3)

Dat het bedrijfsleven niet te beroerd is om in haar zucht naar goedkope stroom en kernenergie met ontslagen te dreigen blijkt uit een brief van Stork-ketels en de Schelde aan van Aardenne (zie dok.4 op 9-1-1985)

Dokument 5 prikt feilloos de geveinsde bezorgdheid van de heren bestuurders over straling en besmetting die deze dagen zo ruim de opgang doet door. Het is een telx van 24 maart '81 van de Nederlandse ambassade te Parijs die het ministerie van Buitenlandse Zaken informeert over de lozing van het radio-actieve tritium bij een Franse kerncentrale te Chooz. Dit tritium vangen ze op in waterbekkens en vandaaruit wordt 't met mondjesmaat geloosd in de Maas. Er is echter nooit gevaar voor volksgezondheid want ze zorgen ervoor dat de konsentratie netjes onder de norm blijft. Als het regent lozen ze meer en is het droog dan blijft het tritium wat langer in de bekkens. En in geval van kalamiteiten: geen nood, want er is tijd genoeg voor metingen en adekwate maatregelen. Denk maar niet dat ze van mentaliteit veranderd zijn de laatste weken, die bestuurders!

Notitie aan heer DGE
Via: de heer de Jong

Bij Uw ontstentenis, alsmede die van heer Geijzers heeft de directie van PZEM bij monde van ir. Tiktak mij gevraagd U te laten weten dat in Zeeland a.g.v. de besluiten van GS en B & W van Borssele alle planologische belemmeringen weggenomen zijn m.b.t. de bouw van een of meerdere kerncentrales te Borssele. PZEM meent dat vanwege de gunstigere ligging van Borssele in vergelijking met Moerdijk en de te verwachten geringere planologische en milieutechnische eisen de volgende kerncentrale het beste op de locatie Borssele kan worden gebouwd. Het contractmodel dat PZEM voor ogen staat is dat, waarbij de kerncentrale turnkey geleverd zal worden. PZEM haakt af indien ten behoeve van de bouw een Architect Engineer zou moeten worden ingeschakeld (Multi Contract Approach).

DGE/EEK
G.C. van Uitert
13.6.'85

Op grond hiervan en van internationaal beschikbare gegevens moet worden geconstateerd dat de kern-prijs van Candu's niet lager is dan die van LWR's. Daar in liest dit reactortype ook daardoor voor ons veel van zijn glorie.

In de Kamer is een grote pleitbezorger van Candu-reaktoren, namelijk hr. Braams (VVD).

Zoals in de brief van 12 oktober 1984 uiteengezet zal in geval van het uitblijven van een positieve beslissing Uwerzijds niet van het uitblijven belangrijke technologische ontwikkelingen voor onze bedrijven afgesloten zijn maar zal Nerscoom ook gedwongen zijn haar personeelsterkte sterk terug te brengen en zich te beperken tot de resterende verplichtingen inzake SNR-300. Een en ander met het risico dat de uitvoering van deze versneld tempo zal wegvloeden zodat ook de aanmerkelijke financiële consequenties verbonden zijn.

Wij vertrouwen evenwel dat de Nederlandse overheid zich alsnog positief zal opstellen.

CONFIDENTIEEL

Info: kopie: Parijs op basis van de vaststelling van de Franse kerncentrales te Chooz. van de qual word een op 17 maart gezanteerde nota ont- ugenge, waarin word geantwoord op de deszrijlisse der note gancgeboon vragend lot m.b.t. de vestiging van Franse kerncentrales bij Chooz.

Stukje de lozing van tritium word naar in gerege dat niet in geen geval 40 mbcuities per litere rivierwater te boven mag gaan, door de actieve van bevoers welke het sp-werking van lozingen en welk maakt het deze word worden zekergesteld.

Handwritten notes and signatures. Includes the name 'Ballast Nedam' and a signature 'Braams'. There is a date '1817' and a signature '10.00h'.

Ná de nieuwe kerncentrales

Bij de verschillende bezoeken van en aan kandidaat-bouwers, blijken de gesprekken niet alleen over de nieuwe kerncentrales te gaan. De nieuwe kerncentrales lijken een startpunt om de nucleaire industrie in Nederland op allerlei terreinen uit te bouwen. Er wordt gepraat over opwerkings- en verrijkingsfabrieken en kweekreactoren als logies vervolg op de nieuwe kerncentrales. Bij de kapitaalsbelangen die daar achter zitten, valt de order voor de nieuwe kerncentrales in het niet. De regering hoor je nu dan ook niet over nieuwe samenwerkingsverbanden en overeenkomsten die wellicht al getekend zijn voor een nieuwe kweekreactor in Duitsland, een verrijkingsfabriek in China, of de herziening

van de opwerkingscontracten met Frankrijk. Wij plukken hier stukken over de laatste twee zaken, in de hoop dat ze gedwongen worden er meer over te vertellen. Eerder hebben we al gepubliceerd dat Nederland voor enkele miljoenen deelneemt in een onderzoeksprogramma voor een nieuwe kweekreactor, zonder medeweten van het parlement (Bluf! 176)

Frankrijk

Bij het bezoek aan Frankrijk lijkt de ambtenaren van E.Z. de wijn een beetje naar het hoofd gestegen. Over allerlei politiek gezien onbespreekbare zaken babbelen ze vrijmoedig met de Fransen. Zo wordt de mogelijke samenwerking op het gebied van kweekreactoren genoemd, terwijl die na Kalkar door het parlement geblokkeerd werd. Ook wordt duide-

lijk dat E.Z. met de zgn. Cogema-contracten in haar maag zit. Afval uit Borssele wordt in La Hague in Frankrijk opgewerkt. Uiterlijk in 1990 wordt dit opgewerkte afval weer teruggestuurd naar Nederland. Hetzelfde geldt voor het afval uit Dodewaard, wat naar Engeland is gestuurd. De Franse atoomlobby ziet hier wel een oplossing voor, al geven ze toe dat die politiek nu nog niet mogelijk is. In ruil voor een order voor de nieuwe kerncentrales, kunnen ze echter alle afvalproblemen voor Nederland oplossen. Omgekeerd kun je dus ook stellen dat als die order niet doorgaat, er vóór 1990 een gigantiese hoeveelheid radio-actief afval teruggestuurd zal worden.

On nu de Franse industrie in een gelijke uitgangspositie te brengen met de Duitse is afgesproken dat wij hen zo spoedig mogelijk informeren over specifieke Nederlandse veiligheidsuitgangspunten (bijvoorbeeld dubbel containment, overstromingen, het overstorten van vliegtuigen, aardbevingen) en dat we contact tot stand zullen brengen tussen betrokken Nederlandse en Franse autoriteiten.

4. Nucleair afval.

We hebben nergens onder stoelen of banken gestoken dat medewerking op het terrein van nucleair afval een sleutelrol vervult. De huidige Franse politiek is dat de optie voor retournering van opwerkingsafval aanwezig moet zijn voordat afspraken kunnen worden. Overigens toonde men zich bereid om in voorkomend geval te zoeken naar constructieve oplossingen. Daarbij was de Staatssecretaris Malvy nog het meest positief in zijn uitspraken. Die beschouwt een en ander nauwelijks als een probleem.

Voorts

doelde hij mede dat enkele plaatsen uitdrukkelijk gesolliciteerd hadden naar de vestiging van een afvalopslagplaats binnen hun gemeente. Hij voorzagt dan ook dat de huidige politieke ban op buitenlands afval te zijner tijd wel eens kon worden opgeheven. Zonder twijfel speelt ook de opstelling van ANSRA (de Franse COVRA) hierbij een rol, die gezamenlijke opslag uit technisch en economisch oogpunt bepaald voor stand

Voor het geval bovenstaande politieke ban nog zou bestaan zal men in elk geval bereid zijn mee te zoeken naar constructieve oplossingen. Zo'n oplossing zou bijvoorbeeld de volgende kunnen zijn: Nederland exporteert bestraalde splijstofelementen naar Frankrijk met een onherroepelijke optie op opwerking. Effectivering en het toekomstige tijdstip wordt bepaald door Nederland. Daar tegenover accepteert Nederland dat in geval van reprocessering de op het moment van opwerking existierende afvalvoorwaarden worden geaccepteerd. Zodoende zou het mogelijk zijn te zijner tijd te profiteren van een opheffing van een Franse ban (overigens is opwerking technisch gezien al niet aan de orde vóór 2105, wel zou in tegenstelling tot onze opvatting reprocessering in de toekomst aantrekkelijk blijven).

Van grote betekenis was overigens ook dat de Franse constructief willen meewerken aan het vinden van het afval voor Dodewaard (dat in het VK is) en het afval dat voortvloeit uit het bestaande opwerkingscontract met de PEM.

Tenslotte toonde men zich bereid in voorkomend geval een integrale samenwerking tot stand te brengen, bijvoorbeeld op het terrein van het afvalonderzoek.

5. Samenhang met andere aspecten.

Hoewel wij zelf vermeden hebben koppeling tussen een reactor deal met andere zaken aan de orde te stellen, hebben de Fransen de volgende zaken a. koppeling met gasexport. Expliciet kwam daarbij ook de ruil van gas tegen stroom aan de orde. *De ruil van gas tegen stroom aan de orde.*

2. Kweekreactoren. In geval van een deal kunnen industriële relaties op het terrein van lichtwaterreactoren zich ook gaan uitstrekken over het breedterrein

Log van mogelijke reactor deals hebben wij de mogelijkheid aangestipt op het terrein van verrijking tot zeker afspraken te komen tussen Urenco en Cogema met betrekking tot de Amerikaanse markt.

Zo'n samenwerking werd echter afgehandeld met als argument dat men dan zeker op US- tegenmaatregelen zou kunnen rekenen.

Overigens bevestigde men dat men al in september een verrijkingsorder voor de neus van Urenco had weggekaapt op de Amerikaanse markt (het zgn. Yankee-contract).

6. Conclusie.

Frankrijk is buitengewoon happig op een reactor deal met Nederland. Men heeft daar veel voor over, inclusief goedkope stroomleverenties gedurende de bouw (al zal men ook stroom willen leveren wanneer zo'n deal hun neus voorbij zou gaan). Zonder twijfel zal men een forse poging doen om zo'n order binnen te slepen waarbij het behaal van de Nederlands-Franse relatie in het geding kan komen, op politiek niveau.

Van onze kant is de aanvankelijke scepsis omgeslagen en wij beschouwen Frankrijk als een zeer serieus kandidaat waarbij overigens aan de Fransen is duidelijk gemaakt dat de nucleaire uitbouw in Nederland door de elektriciteitsbedrijven moet geschieden en gezins verzekerd is. De delegatieleden uit de elektriciteitswereld delen deze visie. *Dokter. van Hoek, Tiktak.*

Overigens zal de nieuwe Franse ambassadeur U als startpunt voor een politiek offensief snelstens bezoeken waarbij een kernenergie deal centraal thema is.

DIRECTORAAT-GENERAAL VOOR ENERGIE

Directie Elektriciteit en Kernenergie

China

Bij het oplossen van het nucleaire afvalprobleem van het westen, wordt zelfs niet geschuwd om gebruik te maken van de zwakkere economische positie van derde wereldlanden. In ruil voor nucleaire samenwerking mag het westen zijn nucleair afval in China dumpen. Duitsland heeft er al mee ingestemd dat KWU (de bouwer van Borssele) in

China een kerncentrale bouwt, geheel gefinancierd vanuit Duitsland, in ruil voor het dumpen in China van bestraalde splijstofelementen uit Duitse kerncentrales. Oostenrijk mag zijn nucleair afval dumpen in China, mits uranium uit China is gebruikt. Ook Nederland aast op een mogelijkheid om zijn nucleair afval in China te dumpen

Als China zo graag een verrijkingsinstallatie wil hebben, met bijbehorende zeer gevoelige verrijkingstechnologie, geleverd door Urenco, dan kan Nederland in ruil daarvoor misschien zijn levensgevaarlijke nucleaire afval bij de Chinezen dumpen. Alsof het voor de Chinese bevolking niet gevaarlijk *De Waak van jhr. mr. de Brauw*

Bilaterale Nucleaire Samenwerkingsovereenkomst

Tijdens het bezoek van Minister Van de Broek aan de VRC eerder dit jaar is de mogelijkheid van een nucleaire samenwerking tussen Nederland en China aan de orde gesteld.

Met vele westerse landen heeft China reeds een dergelijke overeenkomst gesloten of is terzake in onderhandeling getreden. China heeft nl. bekend gemaakt grootse nucleaire plannen te hebben (geïnstalleerd vermogen van 20.000 MW in 2000). Ook voor Nederland zou samenwerking met China interessant kunnen zijn. Naast de industriële en dienstverleningsaspecten kunnen daarbij ook aan andere zaken, als bv. opslag van nucleair afval gedacht worden.

Bij de gelegenheid van genoemd bezoek van Minister Van de Broek is toegezegd dat van Nederlandse zijde een concept tekst voor die samenwerkingsovereenkomst zal worden uitgewerkt. In interdepartementaal ambtelijk overleg is hiervoor inmiddels een concept nagenoeg gereed gemaakt. Dit zal aan het eind van deze maand aan de betrokken bewindslieden worden voorgelegd.

Van Chinese zijde wordt blijkbaar groot gewicht gehecht aan de tot standkoming ervan. Door hen is voorgesteld dat tijdens het bezoek van Zhao op 17 juni aan Nederland een intentieverklaring m.b.t. de totstandkoming ervan wordt afgelegd. Met een dergelijke verklaring kan worden ingestemd. Een en ander zal tot uitdrukking worden gebracht in het perscommuniqué. In ieder geval zal geen ondertekening van een intentieverklaring plaatsvinden. In de verklaring zal wel tot uitdrukking gebracht worden, dat een tekstvoorstel deze zomer aan de Chinezen zal worden gedaan.

Van belang is tenslotte dat bij de Chinezen de indruk wordt gewekt dat de totstandkoming van deze bilaterale overeenkomst met grote voortvarendheid wordt aangepakt. Het risico is nl. niet denkbeeldig, dat indien een andere indruk gewekt zou worden, de Chinezen een verband met de toch wel negatieve reactie op hun verzoek om overdracht van Urenco technologie gaan leggen. Immers een bilaterale overeenkomst met de BRD werd reeds in het begin van dit jaar gesloten, terwijl de overeenkomst met de Britten vorige week is ondertekend. De indruk zou dan gemakkelijk ontstaan dat de negatieve reactie op het Urenco-verzoek vooral van Nederlandse zijde is geïnspireerd.

Urenco-China

China heeft Urenco voorgesteld om op Chinese territorium in de vorm van een joint venture een verrijkingsinstallatie te bouwen e.g. te exploiteren. Een en ander brengt overdracht van de zeer gevoelige verrijkingstechnologie met zich mede.

In de vergadering van het Joint Committee op 20 mei jl. is over dit voorstel uitgebreid gesproken. Daarbij is duidelijk geworden dat grote aarzelingen bij de Troika landen bestaan doch dat geen der drie een afwijzing nu voor zijn rekening wilde nemen.

Ad referendum is afgesproken in eerste instantie de Chinezen erop te wijzen welke commerciële en politieke problemen een dergelijk project op zou leveren en hen te vragen hoe zij daar tegen aankijken. Indien deze benadering door de betrokken bewindslieden in de hoofdsteden wordt gecoördineerd, ligt het in de bedoeling om d.m.v. een gemeenschappelijke démarche door de Troika ambassadeurs in Beijing aan het eind van deze maand de Chinese regering in genoemde zin te informeren.

China nucleair afval

China heeft een aanbod gedaan om bestraalde splijstofelementen uit Europese reactoren op Chinees territorium op te slaan. In het Regeringsstandpunt m.b.t. het Eindrapport MDE is naar dit aanbod verwezen en toegezegd dat het nader onderzocht zal worden.

Tot nu toe is slechts door Oostenrijk op het aanbod ingegaan in een intentieverklaring met dien verstande dat Oostenrijk slechts bestraalde splijstofelementen op Chinees territorium mag opslaan indien voor de vervaardiging ervan Chinees uranium is gebruikt. Vernomen is verder dat de Bondsregering ermee instemt dat KWU een intentieverklaring met de Chinese autoriteiten ondertekent waarin de levering van een kerncentrale door dit bedrijf aan China gefinancierd zal worden d.m.v. opslag van bestraalde splijstofelementen uit Duitse reactoren in China. Deze verklaring zal tijdens het komende bezoek van de Chinese premier aan de BRD ondertekend worden.

Gezien vooral deze laatste ontwikkeling en gezien de toezegging aan de Kamer zou de Chinezen nu aangekondigd kunnen worden dat het belangstelling bestaat voor het Chinese aanbod en dat binnen niet al te lange tijd gaarne contact met de Chinezen terzake opgenomen zal worden.